

TROMS fylkeskommune

ROMSSA fylkkasuohkan

Regionalt utviklingsprogram for Troms

2008-2009

ke nordområdesatsning gründere kompetanse næring logistikk infrastruktur realfag ung

REGIONALT UTVIKLINGSPROGRAM FOR TROMS 2008-2009

Utgiver:

Troms fylkeskommune, Næringsetaten, 9296 Tromsø

Telefon 77 78 80 00. Telefax 77 78 80 01.

Internett: <http://www.tromsfylke.no>

Grafisk produksjon: Troms fylkeskommune

Omslagsbilder: Maarit Markussen, Kaja Baardsen, Gunnar Davidsson, Rune Lejon, Erling Svensen

Regionalt utviklingsprogram for Troms er trykket på miljøvennlig papir.

INNHALDSFORTEGNELSE

1. FYLKESTINGETS VEDTAK	1
1.1 Forord	2
1.2 Regionalt Samarbeidsforum Troms (RST)	2
2. REGIONALT UTVIKLINGSPROGRAM FOR TROMS 2008-2009	3
2.1 Fylkeskommunes rolle, partnerskapsarbeid og samarbeidsavtaler	3
2.2 Forankring og avgrensing	4
2.3 Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 - innhold	4
2.4 Utviklingsprogrammets funksjoner	4
2.5 Samarbeidsprosess	4
2.6 Virkemidler/forvaltning/regional merverdi	5
2.7 Føringer på operatører	6
2.8 Forholdet mellom Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 og de årlige handlingsprogrammene	6
2.9 Mål- og resultatstyringssystem	6
2.10 Vedrørende bidrag fra nasjonalt nivå	7
2.11 Satsinger og prioriteringer i perioden 2008-2009	7
PROGRAM 1. KOMPETANSE	8
1.1 FoU/høyere utdanning/forutsetninger for regionalt forankret kompetanseutvikling	8
1.2 Videregående opplæring – utfordringer mht arbeidsmarkedsutvikling	9
PROGRAM 2. NÆRINGSUTVIKLING	11
2.1 Rammebetingelser og generelle virkemidler næringsliv	11
2.2 Landbruk	12
2.3 Fiskeri- og havbruk	13
2.4 Kombinasjons/kulturbaserte næringer	14
2.5 Petroleum	14
2.6 Øvrig industri og tjenesteytende næringer	15
2.7 Reiseliv	16
PROGRAM 3. LOGISTIKK OG INFRASTRUKTUR	18
3.1 Innledning	18
3.2 Transportinfrastruktur	18
3.3 Kystovervåking	18
3.4 Bredbånd	18
PROGRAM 4. ROBUSTE REGIONER	20
4.1 Senterstrategi og lokalsamfunn	20
4.2 Bærekraftig utvikling	22
4.3 Kultur	25
4.4 Grunnleggende forutsetninger for offentlig sektor	26
OVERSIKT OVER FYLKESPLANENS ”BIDRAG FRA NASJONALT NIVÅ”	28
VEDLEGG:	35

1. Fylkestingets vedtak

Fylkesrådets forslag til Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 ble behandlet av fylkestinget 5. desember 2007.

Fylkestinget i Troms fattet her følgende vedtak:

”

1. Fylkestinget har behandlet ”Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009”.
2. Fylkestinget ønsker gjennomføring av en politisk prosess i fylkestingskomiteene med sikte på strammere strategiske føringer innenfor eksisterende innsatsområder og program.
3. Innenfor rammen av tilretteleggende tiltak over regionalt utviklingsprogram fordeles bruken av kap.551 post 60 midlene i henhold til eksisterende komiteestruktur som følger:
 - a) Kultur og næring: 50%
 - b) Utdanning og helse: 20%
 - c) Miljø- og samferdsel: 20%
 - d) Plan- og økonomi: 10%
4. Regionalt Samarbeidsforum Troms avvikles og erstattes med mindre, fagspesifikke samarbeidsfora relevant for de ulike fylkestingskomiteene.
5. Fylkestinget vedtar ”Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009”. Fylkestinget ber fylkesrådet årlig legge fram oversikt i.f.t. oppnådde resultatmål/effekt av tildelte RUP-midler.
6. Fylkestinget vil særlig understreke viktigheten av et nært samarbeid med kommunene.
7. Fylkestinget legger til grunn en fortsatt styrking av rammen til kommunale næringsfond.
8. Fylkestinget ber fylkesrådet legge fram en årlig rapport om bruken av regionale utviklingsmidler i Troms.
9. Det utvikles en ”innlandssoneplan” som i hovedsak omhandler innlandets muligheter og utfordringer innenfor næringsutvikling, kompetanseutvikling og forsvarsvirksomhet, samt avveier disse mot vernekrav. ”

Troms fylkeskommune
05.12.2007

Terje Olsen
Fylkesordfører

1.1 Forord

Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 er utarbeidet i samarbeid mellom Troms fylkeskommune (TFK) og Regionalt Samarbeidsforum Troms (RST). Forumet består av representanter fra fylkeskommunen, kommuner, regionale statsetater og næringslivsorganisasjoner. I tillegg har representanter for næringshager, inkubatorer og kunnskapsparter deltatt i prosessen. Plan- og næringsetaten i TFK har koordinert og ledet prosessen med utformingen av Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009.

Utviklingsprogrammet er et strategisk program for årene 2008 og 2009. Det utarbeides i tillegg årlige utviklingsprogram med budsjett for det enkelte år.

Regionalt Samarbeidsforum Troms forplikter seg til å følge de prioriteringer som ligger i mål, innsatsområder og strategier som presenteres i Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009.

1.2 Regionalt Samarbeidsforum Troms (RST)

- Knut Werner Hansen, Nærings og samferdselskomiteen, TFK
- Britt Skinstad Nordlund, Nærings og samferdselskomiteen, TFK
- Irene Lange Nordahl, Fylkesråd for næring, TFK
- Plan- og næringsetaten, TFK
- Midt-Troms Regionråd
- Sør-Troms Regionråd
- Nord-Troms Regionråd
- Balsfjord, Karlsøy og Tromsø Regionråd
- Sametinget
- NHO Troms
- LO Troms
- Statens vegvesen Region Nord
- Innovasjon Norge Troms
- NAV Troms
- Fiskeridirektoratet i Troms
- Fylkesmannen i Troms
- Fiskeflåteorganisasjonene i Troms:
 - Troms Fiskarfylking
 - Kystfiskarlaget
 - Nord-Norsk rederiforening
- Landbruksorganisasjonene i Troms:
 - Troms Bonde- og Småbrukarlag
 - Troms Bondelag
- Høgskolen i Tromsø
- Høgskolen i Harstad
- Universitetet i Tromsø
- Norut
- NorInnova

2. REGIONALT UTVIKLINGSPROGRAM FOR TROMS 2008-2009

2.1 Fylkeskommunes rolle, partnerskapsarbeid og samarbeidsavtaler

I stortingsmelding nr 12 (2006–2007) *Regionale fortrinn – Regional fremtid*, legges rammer for den videre prosess der dagens fylkeskommune fra 1. januar 2010 skal erstattes av et fornyet og styrket regionalt forvaltningsnivå som den sentrale aktøren for regional utvikling. I følge meldingen vil de nye regionene bli betydelig styrket gjennom å få større ansvar overført fra staten innen næringsutvikling, marin sektor, samferdsel, miljøvern, landbruk, kultur, utdanning og forskning samt regional planlegging.

Geografisk inndeling for det nye regionnivået ble i juni 2007 behandlet som egen sak i fylkestinget. Det skal i desember 2007 fattes endelig vedtak om dette i det nyvalgte fylkestinget. Regjeringen forventes å legge frem sitt forslag til regioninndeling våren 2008.

Fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør vektlegges sterkere enn tidligere. Med blant annet dette som bakgrunn er et av fylkesplanens overordnede mål innenfor regional utvikling at:

- *Troms fylke skal utvikles gjennom å styrke det regionale demokratiet. Fylkeskommunens samordnende og regionalpolitiske rolle skal bli mer synlig og tydelig.*

Fylkestinget ser det som ønskelig og hensiktsmessig å samarbeide med andre i det regionale utviklingsarbeidet. Fylkeskommunens bidrag eller ”innsatspott” vil være forankret i regionalt utviklingsprogram og fylkeskommunens økonomiplan. Disse plandokumentene er utarbeidet med basis i mål og innsatsområder i fylkesplanen, som er utformet i dialog med samarbeidspartnere og vedtatt av fylkestinget.

Aktuelle samarbeidspartnere er blant annet fylkets kommuner, Sametinget, regionale statsetater, FoU-miljøer, høyere utdanningsinstitusjoner, næringsliv og arbeidslivsorganisasjoner. Samarbeidsavtalene som inngås er av svært ulik karakter avhengig av hvilke mål og temaområder avtalene omfatter, og hva partene kan bidra med av forpliktelser, samt økonomiske og kompetansemessige virkemidler.

Troms fylkeskommune har en omfattende samarbeidsavtale med Sametinget som også er forankret i fylkesplanens følgende overordnede mål:

- *For å sikre det regionale mangfoldet i bosetting og levemåte skal vår felles kulturarv, både den norske, samiske og kvenske, legges til grunn for utvikling av alle samfunnsområder. Kulturpolitikk og folkehelsearbeid skal bidra til økt livskvalitet for befolkningen.*

Innsatsområdene i avtalen er knyttet til *kultur og språk, regional utvikling og nordområdeutvikling*. Fokus rettes bl.a. på samisk språk, opplæring, kulturminneforvaltning, museer, bibliotek, kultursentra, regionalpolitikk m.v.

Når det gjelder utvikling av samiske samfunn og næringer vil oppfølging av avtalen framgå i det årlige regionale utviklingsprogrammet.

Troms fylkeskommune har også samarbeidsavtale med Innovasjon Norge Troms, reiselivsselskaper og næringshager i fylket. Det foreligger også en avtale mellom fylkeskommunen og kommunene i Troms om bredbåndutbygging.

Det vil i perioden være aktuelt å inngå avtaler med nasjonale og regionale aktører som Forskningsrådet, SIVA og Husbanken. Avtalene vil regulere virkemiddelinnsetts og samarbeid omkring regionale satsinger innenfor de respektive parters virkeområder.

2.2 Forankring og avgrensning

Fylkestinget fattet i juni 2006 vedtak om prolongering av "Kompetansesamfunnet Troms - Fylkesplan for perioden 2004-07". Prolongert fylkesplan for Troms 2008-2009 ble lagt frem for fylkestinget i juni 2007. Fylkesplanen består av en overordnet del og en handlingsdel som igjen er todelt; den ene delen utgjøres av Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 mens den andre utgjøres av fylkeskommunens økonomiplan for 2008-2011. Fylkesplanens handlingsdel er rettet inn mot å realisere fylkesplanens visjon, mål og innsatsområder.

Fylkesplanens mål og innsatsområder vil også bli fulgt opp gjennom relevante sektorplaner, virksomhetsplaner og fylkeskommunens økonomiplan og budsjett, i tillegg til de virkemidler som vil være hovedfinansieringskilder for Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009. Dette gjelder spesielt fylkesplanens tema bærekraftig utvikling, kultur, videregående opplæring samt innenfor hovedtema logistikk og infrastruktur.

2.3 Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 - innhold

Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 består av fire programområder. Tre av dem er sammenfallende med fylkesplanens hovedtema: Kompetanse, Næringsutvikling samt Logistikk og infrastruktur. Det fjerde programområdet, Robuste regioner, omfatter fylkesplanens øvrige tema.

2.4 Utviklingsprogrammets funksjoner

Utviklingsprogrammet har følgende funksjoner:

- Viser sammenhengen mellom fylkesplanens overordna mål, innsatsområder og strategier
- Dokumenterer resultatet av den regionale samarbeidsprosessen ved at regionalt utviklingsprogram fastlegger felles strategier for regionale aktører
- Definerer hvilke aktører fylkeskommunen tildeler virkemidler over statsbudsjettets programkategori 13.40, Regional- og distriktpolitikk
- Identifiserer andre samarbeidende virkemiddelaktører
- Programmet fungerer som strategiske føringer for Innovasjon Norge Troms sin bruk av bedriftsrettede virkemidler og bygdeutviklingsmidler

2.5 Samarbeidsprosess

Mål og innsatsområder i vedtatt prolongert fylkesplan for Troms 2008-2009 har dannet rammen for innholdet i programområdene i prosessen med utarbeidelse av Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009.

Relevante innsatsområder er definert i forhold til den virkemiddelinnsetts som skal styres gjennom handlingsprogrammet. Prosessen har tatt utgangspunkt i en gjennomgang av eksisterende felles strategier fra Regionalt utviklingsprogram 2004-2007. Regionalt Samarbeidsforum Troms (RST) har så kommet med skriftlige innspill til nye strategier

tilknyttet prolongert fylkesplans innsatsområder. Utviklingsprogramutkastet er blitt forelagt RST med anmodning om tilbakemelding. Alle strategier bygger på prolongert fylkesplans innsatsområder og overordnede mål.

Øvrige mål og innsatsområder følges opp i fylkeskommunens økonomiplan.

2.6 Virkemidler/forvaltning/regional merverdi

Virkemidler og ressurser som samordnes gjennom Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 er regionale økonomiske utviklingsmidler, ressursinnsats fra ulike utviklingsaktører og politisk påvirkning for å endre rammebetingelser gjennom de fire programområdene samt fylkesplanens "*bidrag fra nasjonalt nivå*". Samarbeid innenfor rammene av utviklingsprogram-midlene mellom ulike aktører skal gi regional merverdi.

Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 fastlegger programområder og definerer aktører for de regionale utviklingsmidlene, videre synliggjøres økonomiske prioriteringer fra samarbeidende virkemiddelaktører.

Som regional utviklingsaktør skal fylkeskommunen forvalte virkemidlene i forpliktende partnerskap med næringslivet, virkemiddelaktører, private organisasjoner, utdanningsinstitusjoner, kommuner og Sametinget.

Hoveddelen av økonomiske virkemidler som settes inn i det regionale utviklingsarbeidet er virkemidler fra statsbudsjettet, programkategori 13.50 regional- og distriktpolitikk, post 551.60 tilskudd til fylkeskommuner til regional utvikling. Midlene skal bidra til å realisere regional utvikling, særlig innenfor kompetanseheving, omstilling, entreprenørskap, nyetablering, innovasjon og nyskaping i næringslivet, og tilrettelegging for dette.

I tillegg legger Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 føringer på Troms fylkeskommunes virkemidler fra økonomiplanen til næringsformål og tilrettelegging for dette (næringsfond, fiskeflåtefond, bredbåndssatsing).

Tabellen nedenfor gir en oversikt over ulike virkemidler og operatører. Tabellen er basert på gjeldende programkategorier, benevnelser og grupperinger for 2007. I to-årsperioden for utviklingsprogrammet kan disse bli endret og/eller justert.

Finansieringskilde	Operatører	Virkemiddel type
Regionale utviklingsmidler (551.60)	Innovasjon Norge Troms	Bedriftsrettede tiltak
	Troms fylkeskommune	Tilretteleggende tiltak Regionale programsatsinger og tematiske satsinger Interreg IV Kommunale utviklingsfond Landsdelsutvalget
Kommunene i Troms Landsdelssamarbeidet		
Næringsrettede midler til regional utvikling (551.61)	Programstyret for næringsrettede midler til regional utvikling	Næringsutviklingsmidler
Fylkeskommunens økonomiplan - utviklingsarbeid	Troms fylkeskommune	Næringsfond Bredbåndsfond Fiskeflåtefond Samarbeidsavtaler Butikkstøtte Transportstøtte
Fylkeskommunens økonomiplan – drift/investering	Troms fylkeskommune	Drifts- og investeringsmidler til etater
AID + andre dep. AAD Jordbruksavtalen Avkastning/egne midler Flere dep.	Sametinget NAV arbeid Fylkesmannen/Innovasjon Norge Troms Kommunene SIVA Andre operatører	Næringsrettede virkemidler Tiltaksmidler mv BU-midler Kraftfond og annet Kompetansemessig næringsstruktur*

*Næringshager, inkubatorer, forsknings- og kunnskapspark.

2.6.1 Finansieringsandeler

Den samlede regionale merverdi fra partnerskapet vil framkomme i årlige handlingsprogram. Egenandelsgraden avhenger av type tiltak, men hovedregelen ved søknader om finansiering av prosjekter og tiltak gjennom utviklingsprogram-midler er minimum 50 % egenandel.

2.7 Føringer på operatører

Program for næringsutvikling m/innsatsområder legges som strategiske føringer på Innovasjon Norge i perioden. Samtidig kan relevante innsatsområder som er nedfelt i øvrige program benyttes.

2.8 Forholdet mellom Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 og de årlige handlingsprogrammene

Prioriteringer av ressurser for gjennomføring av innsatsområder og strategier i Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 vil spesifiseres i de årlige handlingsprogrammene innsatsområder/strategier, økonomiske virkemidler og operatører.

2.9 Mål- og resultatstyringssystem

Troms fylkeskommune har på oppdrag fra Kommunal- og regionaldepartementet utarbeidet et fullstendig mål- og resultatstyringssystem, herunder resultatkrav som svarer til fylkesplanens mål for regional utvikling. Arbeidet er gjort med utgangspunkt i Fylkesplan for Troms 2004 – 2007 og i Regionalt utviklingsprogram 2004 - 2007 og i samarbeid med partnerskapet. Systemet vil bli videreført i kommende periode.

2.10 Vedrørende bidrag fra nasjonalt nivå

Prolongert fylkesplan for Troms 2008 - 2009 har avslutningsvis for hvert enkelt tema formulert klare krav til sentrale myndigheters bidrag og regionale tilpasninger av statlig sektorpolitikk. Dette viser viktige områder for politisk påvirkning og dialog mellom regionale og nasjonale myndigheter.

I realiseringen av Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 er det nødvendig å se de ulike mål, innsatsområder og strategier i sammenheng med fylkesplanens ”bidrag fra nasjonalt nivå”. Avsnittene som omhandler ”bidrag fra nasjonalt nivå” fra fylkesplanen er derfor i sin helhet tatt inn i Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009.

2.11 Satsinger og prioriteringer i perioden 2008-2009

Innsatsområdene i vedtatt prolongert fylkesplan for Troms 2008-2009 legges til grunn for de programprioriteringer som gjøres i Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009.

Fylkesrådet har i tillegg gjennomført en bred prosess med utarbeidelse av Fylkesplanmelding 2007. I fylkesplanmeldingen gir fylkesrådet Fylkestinget en status i forhold til gjeldende fylkesplan. Fylkesplanmelding 2007 vektlegger særlig følgende satsingsområder som avgjørende for etablering, vekst og verdiskapning i nord:

- Nytenkning, entreprenørskap og innovasjon
- Kulturbaserte næringer
- Ungdoms- og kjønnsperspektiv

I arbeidet fremover vil tiltak og aktiviteter som fokuserer på disse, gis en ekstra oppmerksomhet. Flere av strategiene innen Regionalt utviklingsprograms programområder ivaretar satsingen på entreprenørskap, kulturbasert næring og ungdoms/kjønnsperspektiv. Det skal i perioden utarbeides en egen handlingsplan for kultur og næring.

Fylkesrådet vedtok i 2007 planen ”Omstillingsutfordringer i Troms - Plan for videre omstillingsarbeid og bruk av omstillingsbevilgning”. Planen fokuserer på kommuner som er under omstilling og tar høyde for nye omstillingsområder. Omstillingsplanen må oppdateres jevnlig ved videreutvikling og kvalitetssikring av arbeidet.

PROGRAM 1. KOMPETANSE

Fylkesplanmål:

- Infrastruktur skal fokuseres som grunnlag for regional utvikling i Troms:
Konkurransedyktige utdannings-, forsknings- og utviklingsmiljøer skal videreutvikles

1.1 FoU/høyere utdanning/forutsetninger for regionalt forankret kompetanseutvikling

Innsatsområder:

1. FoU-innsatsen i landsdelen må opp på nasjonalt nivå
2. Rammebetingelsene for utvikling av nye arbeidsplasser innenfor kunnskapsintensive næringer må forbedres
3. Det må arbeides for at nordnorsk næringsliv i større grad enn i dag baserer seg på bruk av anvendt forskning. Næringslivets kompetansesatsing og FoU-engasjement må heves
4. Det må skapes større økonomiske ringvirkninger av FoU-arbeid i landsdelen
5. Samarbeidet mellom næringsliv, kompetanseinstitusjoner og offentlige myndigheter på ulike nivå må utvikles for å sikre næringsmessig uttelling av regionens kunnskapsressurser
6. Fylkets FoU-institusjoner må utvikle sin kunnskapsformidling og sin eksterne kontaktflate
7. Øke samarbeidet med FoU-miljøer i nabofylkene
8. Det må bli sterkere koblinger mellom realkompetanse – formell kompetanse
9. Det må arbeides for å styrke og komplettere høgskolene og de regionale FoU-miljøene
10. Fylkets desentraliserte studietilbud må videreutvikles
11. Realfaglig og teknologisk utdanning ved Universitetet i Tromsø og høgskolene i fylket må styrkes

Regionalt Samarbeidsforums felles strategier; 1.1 FoU/høyere utdanning:

1	<i>1) Ved å arbeide for økt satsing på forskning blant annet innen områder som bioteknologi, nye marine arter i oppdrett, rom-jord teknologi, kald-klima teknologi, telemedisin, energiteknologi og petroleumsteknologi i nordområdene. (Se også tema 2.6, innsatsområde 7) 2) Ved å øke satsingen på utviklingsarbeid forankret i kunnskapsmiljøenes spisskompetanse. 3) Ved å opprette samarbeidsavtale med Norges Forskningsråd. 4) Ved å styrke fylkets attraktivitet og tiltrekningskraft for internasjonalt ledende arbeidskraft og kunnskapsaktører.</i>
2	<i>1) Ved å initiere modellutviklingsgruppe for å gjøre det mulig for små og mellomstore bedrifter å nyttiggjøre seg sentrale FoU-midler i bedriften selv om de har liten egenfinansieringsevne.</i>
3	<i>1) Ved å legge til rette for praktisk formidlingsarbeid mellom næringsliv og FoU - miljø.</i>
5	<i>1) Ved å sikre arenaer for høyere utdanning, forskning, forskningsformidling og utviklingsarbeid som fungerer som brobygger mellom næringsliv, lokalsamfunn og kompetansemiljø. 2) Ved å få til samarbeid/nettverk vil Troms fylkeskommune satse på sin rolle som brobygger. 3) Ved å satse på petroleumsteknologi i nordområdene for utvikling av et sterkt kompetansemiljø i nord. 4) Ved å arbeide for økt bruk av offentlige støtteordninger slik at næringslivets økonomiske kapasitet til å drive FoU styrkes. 5) Ved å arbeide for FoU samarbeid for en helhetlig satsing på landbruksrelaterte forskningsprosjekt.</i>
7	<i>1) Ved å utvikle utdanningsstrategier i et landsdelsperspektiv innen FoU og utdanning, med fokus på områder som petroleum. (Jf tema 2.5, strategi 2.2).</i>
9	<i>1) Ved å utvikle relevante videre- og etterutdanningstilbud rettet mot personer med høyere kompetanse.</i>
10	<i>1) Ved å kartlegge og definere etterspørsel og egne behov for høyere utdanning i planregionene. Desentraliserte og distribuerte utdanningstilbud kan realiseres gjennom studiesentre, bibliotek, frivillige organisasjoner og eventuelt deltakende bedrifter. Bredbånd blir særlig viktig for slike tilbud.</i>

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Troms fylkeskommune, regionråd/kommuner, Sametinget, Finnmark og Nordland fylkeskommuner, Fylkesmannen i Troms, NAV Troms, Innovasjon Norge Troms, Norges Forskningsråd, UiT, høyskolene i fylket, kompetansemessig næringsstruktur, FoU-miljø for øvrig og NHO/næringsliv.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

1.2 Videregående opplæring – utfordringer mht arbeidsmarkedsutvikling

Innsatsområder:

1. Utvikle incentiver, som bl.a. Vitensenteret ved UiT, for å bedre rekrutteringen til fysikk, matematikk og realfag generelt samt til de fag innen helsesektoren som har svak søkning i forhold til etterspørselen etter arbeidskraft. Arbeide for motivasjon og

bevisstgjøring mht slike utdanningsvalg. Dette må gjelde alle nivå fra grunnskole til høyskole og universitet

2. Videreføre arbeidet med ulike aktører innen prosjektet "Ungt entreprenørskap" og videreutvikle utdanningstilbudene innen entreprenørskap på høyskole/universitetsnivå
3. Satse på opplæring innen fiskeri- og oppdrettsrelaterte fag samt arbeide for bedret kunnskap og forståelse innen fangstbehandling og bevaring av kvalitet på fisk
4. Ungdom må gis kjennskap til næringslivsstrukturen i egen region, og til de mulighetene som utradisjonelle valg gir. Særlig gjelder dette jenter, i helsefag både jenter og gutter
5. Legge bedre til rette for ungdom som pendler fra kommuner uten videregående skoletilbud
6. Legge til rette for at utdanningsinstitusjoner og virksomheter kan styrke kontakt og informasjonsvirksomhet overfor hverandre, eksempelvis ved NHOs partnerskapskonsept
7. Bedriftene må stimuleres til å se nytten av ansatte med høyere utdanning, for å styrke kontakten mot kompetansemiljøer
8. Næringslivet bør sammen med høyskolene definere utdanningsmoduler direkte tilpasset markedets behov

Regionalt Samarbeidsforums felles strategier; 1.2 Videregående opplæring/arbeidsmarkedsutvikling:

1	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ved å initiere til samarbeid og nettverksdannelse mellom arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner og Troms fylkeskommune for helhetlig problemforståelse og tilpasning av utdanningstilbud. 2) Ved å iverksette tiltak som motiverer ungdom til å velge realfag. 3) Ved å styrke innsatsen mot skolefravall i videregående opplæring.
4	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ved å sikre rekruttering til duodjinæringen i forbindelse med fagopplæringen, en bør vurdere opprettelse av et felles opplæringskontor for duodji i nord. 2) Ved å videreføre samarbeid skole-næringsliv om kompetanseoppbygging for øket bevissthet om eget lokalsamfunn/muligheter. Legge til rette for etablering av lands- og landsdelsdekkende tilbud forankret i stedegne og regionale fortrinn. 3) Ved å tilrettelegge for satsing på entreprenørskap i videregående skole. 4) Ved å arbeide for økt rekruttering til næringer som har stor regional betydning.
5	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ved å opprettholde og forsterke tiltak som gjelder skole- og fritidsmiljø for ungdom på videregående skole, særlig gjelder dette borteboende elever.
8	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ved å legge til rette for internasjonalt rettede/eksportrettede utdanningsmuligheter med fokus på språk, marked og kulturforståelse for norske og utenlandske elever.

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Innen videregående opplæring har Troms fylkeskommune et spesielt ansvar for tilretteleggende virksomhet og initiativ. Andre aktører er regionråd/kommuner, Sametinget, Finnmark og Nordland fylkeskommuner, NAV Troms, Innovasjon Norge Troms, LO, utdannings- og utviklingsmiljø, kompetansemessig næringsstruktur samt NHO/næringsliv.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

PROGRAM 2. NÆRINGSUTVIKLING

Fylkesplanmål:

- Det skal tilrettelegges for et utviklingsorientert, nyskapende og konkurransedyktig næringsliv

2.1 Rammebetingelser og generelle virkemidler næringsliv

Innsatsområder:

- 1) Observere konjunkturutviklingen i Troms fylke versus nasjonal utvikling
- 2) Signalisere overfor sentralt nivå dersom tiltak nasjonalt slår særlig ille ut for næringslivet i Troms grunnet ulik konjunkturutvikling
- 3) Videreutvikle den regionale utviklingskompetansen gjennom kunnskapsoppbygging, strategiske regionnettverk, deltagelse i internasjonale program samt i internasjonale fora for regionalpolitisk påvirkning
- 4) Stimulere bedrifter til samarbeid over landegrensene og til utforskning av nye markedsmuligheter
- 5) Stimulere til etablering av regionale innovasjonssystemer/næringsklynger
- 6) Utvikle de regionale virkemidlene som grunnlag for næringsutvikling i Troms
- 7) Tiltak rettet mot kompetanse, entreprenørskap, innovasjon og nyetablering må tilpasses regionale forhold og forutsetninger

Regionalt samarbeidsforums felles strategier 2.1; Rammebetingelser og generelle virkemidler næringsliv:

Innsatsområde 3	1) Ved å være en brobygger og pådriver slik at arenaer, miljø, kontakter og allianser skapes og utvikles.
4	1) Ved å styrke markedsadgangen til små- og mellomstore bedrifter gjennom økt satsing på markeds kunnskap, logistikk/distribusjon og profilering. 2) Ved å legge til rette for rekruttering av stabil og kvalifisert arbeidskraft til hele regionen.
5	1) Ved å etablere møteplasser mellom næringsliv, offentlige virksomheter og kompetansemiljø for å utvikle flere regionale innovasjonssystemer/næringsklynger og kreative næringsmiljø. 2) Ved å stimulere og prioritere koblinger/næringsklynger mellom ulike næringer og tiltak på tvers av næringer for å få økt grad av innovasjon.
7	1) Ved å påvirke næringslivet til å rekruttere flere med høyere utdanning, siden dette kan øke FoU graden. 2) Ved å fortsatt prioritere etablereroppfølgingen i fylket og videreutvikle samarbeidet rundt entreprenørskap og gründervirksomhet

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Troms fylkeskommune, regionråd/kommuner, Sametinget, Finnmark og Nordland fylkeskommuner, Fylkesmannen i Troms, NAV Troms, Innovasjon Norge Troms, Barentssekretariatet, forsknings- utdannings- og utviklingsmiljø, næringshager og NHO/næringsliv.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

2.2 Landbruk

Innsatsområder:

- 1) Utvikle et markedstilpasset landbruk i Troms, som kan utnytte de fortrinn vi har i nord. Dette innebærer tilrettelegging for utvikling av så vel tradisjonelt landbruk som småskaladrift
- 2) Utvikle en arealpolitisk påvirkning som sikrer langsiktige drivverdige enheter
- 3) Fokuserer på utfordringer i forbindelse med distribusjon av nisjeprodukter
- 4) Skogressursene i fylket skal forvaltes med sikte på å øke avvirkning. Bruk og foredling av lokale skogprodukter skal øke, både til tradisjonell trelast, energi fra skog, samt nye bruksområder
- 5) Sørreisa skal ha en sentral rolle som senter for treindustri
- 6) Ta vare på reindriftsinteresser gjennom sikring av areal- og beitegrunnlag

Regionalt samarbeidsforums felles strategier 2.2; Landbruk:

Innsats-område 1	<i>1) Ved å tilrettelegge for utvikling av nye produkter og nisjer, herunder videreforedling av matvarer i småskalaformat, slik at merkevarer kan bygges. 2) Ved å tilrettelegge for utnytting av naturgitte fortrinn gjennom blant annet å utnytte utmarksbeitene bedre, øke og bedre potetproduksjonen, øke bær og grønnsakproduksjonen samt legge til rette for økologisk landbruk. 3) Ved å videreutvikle kompetansetilbudene rettet mot primærprodusenter, avløsere og småskala matprodusenter. 4) Ved å stimulere til rekruttering, samdrift, maskinsamarbeid og andre samarbeidstiltak, samt styrke avløssituasjonen. 5) Ved å utvikle samarbeid og møteplasser mellom andre næringer/sektorer, produsent og forbruker vil landbruket styrkes. 6) Ved å styrke og utvikle geiteholdet i Troms, bl.a gjennom satsing på kompetanse, foredling og markedsføring.</i>
2	<i>1) Ved å arbeide for å opprettholde og synliggjøre verdien av kulturlandskapet herunder sikring av jordvern i henhold til nasjonale mål.</i>
4/5	<i>1) Ved å sikre, støtte og videreutvikle treindustrimiljøene og skogkompetansemiljøene. 2) Ved å sikre effektiv og bærekraftig utnytting av skogressursene gjennom hogst, skogkultur og skogvegbygging.</i>
6	<i>1) Ved å legge til rette for utvikling og nettverkssamarbeid innenfor reindriftsnæringen.</i>

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Når det gjelder landbruk har fylkesmannen et spesielt ansvar for tilretteleggende virksomhet, og initiativ. Det vises her til "Strategier for landbruksrettet næringsutvikling i Troms 2007 – 2009" som legger føringer på bruken av BU-midlene. I visse sammenhenger kan Troms fylkeskommune være aktuell. Andre aktører er regionrådene/kommunene, Sametinget, Innovasjon Norge Troms, landbruksorganisasjonene, samvirkeorganisasjonene i landbruket, Nordnorsk kompetansesenter Holt, reindriftsforvaltningen, skogeierorganisasjonene og Norsk institutt for jord- og skogkartlegging.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi og nettverk, der Fylkesmannen i Troms og Innovasjon Norge Troms har budsjettansvar.

2.3 Fiskeri- og havbruk

Innsatsområder:

- 1) Fylkeskommunen må ta en lederrolle for den regionale utvikling av fiskeri- og havbruksnæringen i Troms, og utnytte de fortrinn som finnes i fylket
- 2) Det må arbeides for at strukturendringer i fiskeri- og havbruksnæringa fremmer samfunns- og næringsutvikling i fylket, med en fortsatt desentralisert profil
- 3) Økonomisk virkemiddelinnsetts mot fiskeri- og havbruksnæringen må bidra til å sikre regionale mål for utvikling
- 4) Kompensasjonsordninger knyttet til areal, ressurs og produksjonsrettigheter må utredes i planperioden, og konsekvensutredes før innføring
- 5) Tema som rekruttering, rettigheter og fordeling av disse må gis økt fiskeripolitisk fokus
- 6) Fiskeindustriens lokalisering må fortsatt være et fortrinn i råstoffmarkedet. Rammevilkårene for industrien må styrkes i form av forbedring av råstofftilgang og markedsforhold samt økt verdiskaping av fisk som nå transitteres gjennom fylket
- 7) Det må satses på bruk av fangstmetoder og en fangstbehandling som gir best mulig råstoffkvalitet
- 8) Arbeidet med tilrettelegging for økt produksjon av settefisk av laks og ørret i Troms må videreføres
- 9) En regional strategi for utvikling av marine arter i oppdrett må utformes. Det må arbeides for opprettelse av strategiske selskap eller programmer som bidrar til oppskalering og kommersialisering av nye arter i oppdrett, samt tilrettelegging for systemer for distribusjon og omsetning
- 10) Det må arbeides for å redusere areal som flaskehals for den videre utviklingen av oppdrettsnæringen. Muligheter for samlokalisering av ulike arter i oppdrett må utredes, siden dette kan øke produksjonspotensialet og bidra til å redusere båndlagte lokaliteter

Regionalt samarbeidsforums felles strategier 2.3; Fiskeri- og havbruk:

1	<i>1) Ved å være pådriver for en aktiv fiskeri- og havbrukspolitikk med hensyn til tilrettelegging og utvikling av rammebetingelser i samarbeid med næringsliv, kommuner og regionråd.</i>
2	<i>1) Ved å vurdere tiltak for å bedre mottakssiden i fiskerinæringen, slik at fiskeflåten i Troms kan opprettholdes.</i>
3	<i>1) Ved å stimulere fiskerinæringen til å utvikle nisjeprodukter og arbeide mot nye markeder. 2) Ved å stimulere til kompetanseheving med sikte på økt verdiskaping i hele verdikjeden. 3) Ved å stimulere til utvikling av samarbeids- og innovasjonsmiljø innen marine næringer.</i>
6	<i>1) Ved å videreutvikle foredlingsindustrien for fisk og reke.</i>
8	<i>1) Ved å fokusere på bedre energiutnytting, alternative energikilder og FoU slik at smoltproduksjonen i fylket blir mer konkurransedyktig.</i>
9	<i>1) Det må vurderes tiltak for å få sterkere samordning av produksjon/tjenester i oppdrettsnæringen innenfor et geografisk område.</i>
10	<i>1) Ved å kartlegge/ redusere konfliktnivået mellom fiskeri og havbruk for å øke verdiskapingen i begge næringene.</i>

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Innovasjon Norge Troms har gjennom operatøransvaret et særlig ansvar for initiativ. Andre aktører er Troms fylkeskommune, regionrådene/kommunene, Sametinget, Fiskeridirektoratet region Troms, utdannings- forsknings- og utviklingsmiljøene, fiskeflåteorganisasjonene og NHO.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

2.4 Kombinasjons/kulturbaserte næringer

Innsatsområde:

- 1) Det må i perioden satses sterkere på tilrettelegging for kombinasjonsnæringer

Regionalt samarbeidsforums felles strategier 2.4; Kombinasjons/kulturbaserte næringer:

Innsats-område 1	<i>1) Ved å utvikle kompetansehevingstiltak for å finne nye yrkesmuligheter samt at kombinasjonsnæringer prioriteres av virkemiddelapparatet. 2) Ved å legge til rette for utvikling av kulturbaserte næringer. 3) Ved å utarbeide en handlingsplan for kultur og næring i Troms. 4) Ved en særlig tilrettelegging for videreutvikling av samiske kombinasjonsnæringer.</i>
----------------------------	---

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområde og strategier:

Troms fylkeskommune, regionrådene/kommunene, Fylkesmannen i Troms, Innovasjon Norge Troms, Sametinget, NHO/næringsliv og NAV Troms.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi og nettverk

2.5 Petroleum

Innsatsområder:

- 1) Petroleumsmiljøene må styrkes i nord
 - Harstad skal fortsatt ha status som oljesenter i nord ved at tillagte oppgaver opprettholdes og videreutvikles
 - Tromsø med sitt forsknings- og kompetansemiljø må i sterkere grad bli synlig i utviklingen av oljeindustrien i nord
 - De tre nordlige fylkeskommunene må styrke sitt samarbeid om tilrettelegging for petroleumsvirksomhet
- 2) Nordnorsk markedsandel i petroleumsvirksomheten må økes gjennom kompetansehevingstiltak og nettverksbygging
- 3) Kompetansebasert næringsvirksomhet må økes gjennom bl.a. industriell utnyttelse av gass¹
- 4) Infrastruktur må styrkes bl.a. gjennom et distribusjonssystem for gass¹
- 5) Det må være fokus på prinsippet om bærekraftig utvikling og miljø ved å prioritere tiltak som går på å erstatte eksisterende energiløsninger med gass, spesielt i transportsektoren²
- 6) Petroleumsplanen for Troms må revideres

¹ Innsatsområde 4 og 5: Se også kap. 4.2.4 "Klima og energi"

Regionalt samarbeidsforums felles strategier 2.5; Petroleum

Innsats- område 1	<i>1) Ved å etablere et gjensidig nyttig og utviklende samarbeid mellom Harstad og Tromsø. 2) Ved å utnytte de mulighetene for samarbeid og leveranser i forbindelse med den voksende russiske petroleumsaktivitet i Barentshavet og oljetanktrafikken langs kysten. 3) Ved å samarbeide om revisjon av helhetlig forvaltningsplan for Lofoten – Barentshavet for større fokus på samfunns- og næringsmessige ringvirkninger av petroleums-satsingen i nord. 4) Ved å arbeide for å styrke det oljefaglige miljøet i Troms</i>
2	<i>1) Ved å utvikle samarbeidsopplegg med vekt på arbeidsdeling og felles framstøt for å sikre økt andel av oppdragene knyttet til petroleumsvirksomheten i Nord-Norge. 2) Ved å utvikle nordnorske utdanningstilbud for oljebransjen der oljeindustrien mobiliseres og forpliktes til å delta i utviklingen av disse, samt bruke disse tilbudene for sine egne opplæringsbehov. Dette for å sikre rekruttering fra landsdelen.</i>
3	<i>1) Ved å utnytte de industrielle mulighetene basert på miljøutfordringer relatert til petroleumsvirksomhet.</i>

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Troms fylkeskommune, regionrådene/kommunene, Innovasjon Norge Troms, NHO/næringsliv, fagfora, utdannings- forsknings- og utviklingsmiljø, Snøhvit næringsforening og LO.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

2.6 Øvrig industri og tjenesteytende næringer

Innsatsområder:

- 1) Det må settes fokus på kompetansehevingstiltak innenfor industrien for å øke verdiskapingen
- 2) Det må settes fokus på kompetansehevingstiltak innenfor tjenesteytende næringer for å øke verdiskapingen
- 3) Det må arbeides for utvikling innenfor kunnskapsintensiv forretningsmessig tjenesteyting og informasjons- og kommunikasjonsteknologi
- 4) Eksisterende høykompetansebaserte næringsklynger og innovasjonssystemer må videreutvikles
- 5) Ved etablering av nye næringsklynger i Troms skal det legges vekt på nyskapings- og innovasjonspotensialet. Det legges også vekt på potensialet for samarbeid og nettverk mellom de ulike klyngedannelsene
- 6) Det må legges til rette for at Tromsø skal beholde og videreutvikle sine forutsetninger for å lykkes med utviklingsarbeidet innen bioteknologi
- 7) Det må stimuleres til at den kompetansen som finnes i forskningsmiljøene i regionen beholdes og videreutvikles som grunnlag for framvekst av bioteknologi i Troms
- 8) MABIT programmet må videreføres
- 9) Bioklynge Nord må formaliseres og videreutvikles

Regionalt samarbeidsforums felles strategier 2.6; Øvrig industri og tjenesteytende næringer

Innsats-område 1	1) Ved utvikling av kompetansehevingstiltak må disse ta sikte på å utvikle bedre betalte produkter og nye markedsområder nasjonalt og internasjonalt. 2) Ved å stimulere til å utvikle konkurransedyktig industri og annen næringsvirksomhet som kan levere varer og tjenester lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.
2	1) Ved å vurdere tiltak for å øke markedskompetansen i de tjenesteytende næringene. 2) Ved å tilrettelegge for at design og arkitektur kan gi konkurransefortrinn i næringsutvikling. Satse blant annet på klimatilpassing av bygnings- og utemiljø gjennom forming og materialbruk.
5	1) Ved å stimulere til samlokalisering og organisert samarbeid slik at synergieffekter og reduserte kostnader kan oppnås.

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Troms fylkeskommune, regionrådene/kommunene, Sametinget, Innovasjon Norge Troms, NHO/næringsliv, utdannings- forsknings- og utviklingsmiljø, LO og næringshagene.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi og nettverk.

2.7 Reiseliv

Innsatsområder:

- 1) Det må arbeides for å få til en velfungerende og målrettet organisasjonsmodell på fylkesnivå, samt et landsdelssamarbeid
- 2) Ved utvikling av nye produkt innenfor reiselivet må disse være tilpasset markedet. Det må særlig satses på utvikling i aktivitetsbaserte produkter, som kan trekke flere turister til Troms. Det bør utvikles natur- og kulturbaserte reiselivsprodukter
- 3) Nasjonal turistveg med tilhørende infrastruktur må utvikles
- 4) Utvikling av tiltak for å øke kvaliteten på reiselivsproduktene i Troms. Dette kan blant annet gjøres gjennom kompetanseheving
- 5) Bidra til mest mulig målrettet markedsføring, samt evaluering av markedsarbeid

Regionalt samarbeidsforums felles strategier 2.7; Reiseliv:

Innsats-område 1	1) Ved å arbeide for sterkere samarbeid i næringa. Samarbeid må også utvikles i forhold til andre næringer og sektorer slik som landbruk, fiskeri og kultur.
2	1) Ved å tilrettelegge for kultur- og opplevelsesbaserte produkter i reiselivssammenheng, samtidig som kulturens ekte uttrykk bevares. 2) Ved å tilrettelegge for at vernede områder i Troms kan brukes i reiselivssammenheng samtidig som at verneformålene bevares. 3) Ved å tilrettelegge for utvikling av reiselivsprodukter som vinterturisme, fisketurisme og kortferieprodukter.
3	1) Ved å utvikle produkter og prosjekter rundt Nasjonal turistvei slik at det skapes et mer mangfoldig aktivitetstilbud.
4	1) Ved å øke markedskompetansen når det gjelder reiselivsprodukter og arrangementsutvikling for aktørene i reiselivsbransjen.

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Troms reiselivAS, Troms fylkeskommune, regionråd/kommuner, Fylkesmannen i Troms, Sametinget, Direktoratet for naturforvaltning, Innovasjon Norge Troms, NHO/reiselivsnæringen og forsknings- utdannings- og utviklingsmiljø, spesielt høgskolen i Harstad.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi og nettverk.

PROGRAM 3. LOGISTIKK OG INFRASTRUKTUR

Fylkesplanmål:

- Infrastruktur skal fokuseres som grunnlag for regional utvikling i Troms:
 - Infrastruktur for transport og telekommunikasjon skal forvaltes og utvikles for å gi samfunns- og næringsliv vilkår for utvikling og markedstilgang på nivå med landets sentrale regioner

3.1 Innledning

Samferdselsplan for 2006-2009 legger til grunn noen hovedutfordringer:

- Bedret fremkommighet for alle brukerne i hele transportsystemet.
- Økt effektivitet i transportsystemet
- Økt trafiksikkerhet og mer miljøvennlig transport i hele fylket

Effektiv, miljøvennlig og sikker transport og logistikk er viktig for et konkurransedyktig næringsliv. Det er behov for samordning og styrking av kollektivtrafikk og satsing på næringslivets transporter i distriktet.

Bredbåndsteknologien bidrar til positiv utvikling i distriktene, og gir nye muligheter for innbyggere i Troms. Troms fylkeskommune vil bidra til bedret kommunikasjon og transport i Nordområdene gjennom internasjonalt samarbeid.

Gjennomføring av innsatsområdene vil i stor grad skje gjennom vedtak tilknyttet nasjonale og regionale samferdselsplaner og samferdselsbudsjetter.

Innsatsområder:

3.2 Transportinfrastruktur

1. Nord-Norge og Troms må identifisere de nye transportnettene og legge til rette for satsinger som er i tråd med de strukturer vi vil være avhengige av
2. Det må etableres effektive feedersystem inn mot knutepunktene Tromsø og Narvik. For sjøtransport vil dette i hovedsak bety tiltak i de største trafikkhavnene og de største fiskerihavnene, på vegsiden må det legges til rette for effektive vegtransporter inn mot knutepunktene. Dette vil blant annet innebære at det etableres fast dekke og økt aksellast på en betydelig større andel av fylkesvegnettet, samt rassikring av de viktigste vegstrekningene. Alternativ til fysiske rassikringstiltak må vurderes der det er hensiktsmessig ut fra kostnadene
3. Det må defineres et hovedvegnett for havbruks- og fiskerinæringens behov for uttransport av ferskfisk, der det gis høy prioritet til regularitet og fremkommelighet

3.3 Kystovervåking

4. Styrke samarbeidet med nasjonale og internasjonale aktører for å øke sjøsikkerheten
5. Styrke nasjonal kunnskap og kompetanse om havområdene og polare forhold

3.4 Bredbånd

6. Samarbeidet mellom kommuner og fylkeskommunen skal forankre utbyggingen av bredbånd og fremme nettbaserte løsninger både for privat og offentlig sektor
7. Samarbeidet med FoU/statlige institusjoner i fylket skal videreføres
8. Fylkeskommunens bredbåndsfond skal styrkes

9. Prosjektet bør utvides til å omfatte interregionalt samarbeid på Nordkalotten og i Barentsregionen

Regionalt samarbeidsforums felles strategier; Logistikk og infrastruktur

Innsats-område 1	<ul style="list-style-type: none"> 1) Ved å arbeide med bedre logistikksystem for fly-, land- og sjøtransport ifht bl.a kollektivtransport, reiseliv og fiskeri- og havbruksprodukter. 2) Ved å stimulere til tiltak rettet mot næringslivets behov for leveringssikkerhet/dyktighet og distribusjon. 3) Ved å påpeke betydningen av infrastruktur og ulike logistikkløsninger i en regional utviklingssammenheng.
2	<ul style="list-style-type: none"> 1) Ved å videreføre arbeidet med knutepunktshavner med hensyn til sjøtransport og fersk fisk.
4	<ul style="list-style-type: none"> 1) Ved å bedre samordningen av sivile og militære systemer for kystovervåkning og beredskap. 2) Ved å arbeide for at det nasjonalt blir gitt økte ressurser til utvikling av kystovervåking og oljevernberedskap.
6	<ul style="list-style-type: none"> 1) Ved å arbeide for utbygging av kraftfulle bredbånd og innovativ anvendelse av dette.

Aktuelle aktører for realisering av strategier og innsatsområder:

Troms fylkeskommune, regionråd/kommunene, Statens vegvesen, Innovasjon Norge Troms, Forsvaret, Kystverket, Avinor og NHO/næringsliv.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

PROGRAM 4. ROBUSTE REGIONER

4.1 Senterstrategi og lokalsamfunn

Fylkesplanmål:

- Hovedtrekkene i bosettingsmønsteret i Troms skal opprettholdes ved å styrke hele senterstrukturen og skape livskraftige lokalsamfunn
- For å stimulere til egenutvikling, selvstendighet og medansvar skal barn og ungdom sikres muligheter til deltakelse og innflytelse i det regionale demokrati

4.1.1 Senterstrategi

Senterstrategien er et virkemiddel i arbeidet med å bevare et desentralisert bosettingsmønster. Strategien går ut på at en gjennom utvikling av livskraftige sentra skal arbeide for at arbeidsmarkedet og tilbudet av spesialiserte tjenester gir bedre valgmuligheter regionalt, enn det som ellers er mulig å få til i hver enkelt kommune. I fylkesplan 2008-2009 er det nedfelt en senterstrategi der senternivåene graderes på følgende måte:

1. Tromsø
2. Harstad og Finnsnes
3. Storslett, Bardufoss og Sjøvegan
Skjervøy som senter for maritime funksjoner
Setermoen som senter for Forsvarets aktiviteter
4. Øvrige kommunesentra
5. Lokale sentra

Innsatsområder:

1. Kommunene samarbeider slik de finner det formålstjenelig, ved regionrådssamarbeid og i andre sammenhenger. Samarbeid mot næringsliv bør skje ut fra de regionale strukturer som er hensiktsmessig for næringslivet
2. Samarbeid på tvers av fylkesgrensene er formålstjenelig og nødvendig, særlig i Sør-Troms/nordre Nordland
3. Regionsentrene Storslett, Bardufoss og Sjøvegan har hatt en positiv utvikling som må videreføres og utvikles. Det må også satses på å utvikle Finnsnes som bykonsept og Setermoen og Skjervøy som bygdeby og kystby i Troms
4. Samferdselsmessig infrastruktur, offentlige kommunikasjoner og bredbånd danner forutsetninger for i hvor stor grad senterstrategien kan fungere etter hensikten. Det skal være fokus på hva som kan gjøres for å styrke tilgjengeligheten fra hele fylket til sentra på høyere nivåer i senterstrukturen, og da særlig til Tromsø.

Regionalt Samarbeidsforums felles strategier; 4.1.1 Senterstrategi:

Innsats- område 4	<i>1) Ved å bidra til å utvikle senterstrukturen og robuste regioner gjennom desentralisering av offentlige tjenester.</i> <i>2) Ved å utvikle fylkets robuste regioner ved å styrke relasjonene mellom senter og omland på ulike nivå.</i>
-------------------------	--

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Troms Fylkeskommune, regionråd/kommuner, Fylkesmannen i Troms og utviklings- og kompetansemiljøer.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

4.1.2 Lokalsamfunnsutvikling

Lokalsamfunn møter utfordringer både mht kompetanse, næringsutvikling og logistikk og infrastruktur. De innsatsområder som er trukket opp innenfor de ulike program er derfor også relevante strategier for lokalsamfunnsutvikling; i tillegg til de spesifikke innsatsområder nedenfor.

Innsatsområder:

1. For å lykkes i tiltaks- og utviklingsprosjekter er lokal forankring, samarbeid, dialog og arenabygging mellom ulike aktører sentralt. Det er nødvendig med god prosjektplanlegging og oppfølging
2. Kompetanse i utviklingsrettet prosjekt- og programarbeid må vedlikeholdes og videreutvikles. Det må bygges på eksisterende og nye arenaer for erfarings- og kunnskapsformidling. Fylkeskommunens rolle som nettverksbygger og initiativtaker er viktig
3. Barn og ungdom er fylkets viktigste ressurs for å utvikle et livskraftig og nyskapende Troms. Deres behov må derfor bli synliggjort og ivaretatt og de må aktivt tas med og tas hensyn til i offentlige beslutningsprosesser
4. Det må satses på kommunale utviklingsfond
5. Det er fortsatt nødvendig med støtte til dagligvarehandelen i spredtbygde strøk

Regionalt Samarbeidsforums felles strategier; 4.1.2 Lokalsamfunnsutvikling:

1	<i>1) Ved å bidra til å utvikle lokalsamfunn som preges av nyskaping og rekruttering som kan møte utfordringene mht. kompetanse, næringsliv og infrastruktur. 2) Ved å bidra til utvikling av den kommunale infrastruktur innenfor områdene vannforsyning, fiskerihavneanlegg, stedsutvikling, fysiske miljøtiltak og næringsområder. 3) Ved å bidra til omstillingsarbeid i kommuner/områder som står overfor store omstillingsutfordringer. 4) Ved å tilrettelegge for markedsføring av tiltakssonen.</i>
2	<i>1) Ved å legge til rette for arenaer for kompetanseutvikling og erfaringsutveksling knyttet til stedsutvikling/småsamfunnsutvikling.</i>
3	<i>1) Ved å tilrettelegge for utviklingsmiljø, nettverks- og småsamfunnsprosjekter i distrikts-Troms. 2) Ved å satse på tiltak som ivaretar et kjønns- og livsfaseperspektiv som grunnlag for regional utvikling.</i>

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Troms Fylkeskommune, regionråd/kommuner, Fylkesmannen i Troms og utviklings- og kompetansemiljøer.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

4.2 Bærekraftig utvikling

Fylkesplanmål:

- All virksomhet i Troms skal bygge på prinsippet om bærekraftig utvikling, som sikrer at naturgrunnet bevarer og overleveres til framtidige generasjoner.

4.2.1 Arealressurser og biologisk mangfold

Innsatsområder:

1. Det må utvikles en helhetlig strategi på et regionalt nivå for miljø og naturressurser i Troms, som også kan virke som en veiledning for kommunalt nivå
2. Fylkeskommunen vil utarbeide en fylkesdelplan for arealforvaltning i Troms. Gjennom samhandling med kommunene og regionale aktører, skal planprosessen resultere i felles regionalpolitiske retningslinjer og strategier for arealbruk
3. Kommunenes kapasitet og kompetanse på miljø og planlegging må styrkes for å sikre langsiktighet i areal- og ressursforvaltning, og redusere tidkrevende enkeltsaks- og dispensasjonssaksbehandling
4. Planleggingskompetansen i kommunene må styrkes og utvikles for å redusere konfliktnivået for bruk og vern av kystsonen
5. Kartleggingen av kultur- og naturressurser må videreføres og digitale verktøy for arealplanlegging og bruken av dem må videreutvikles

Regionalt Samarbeidsforums felles strategier; 4.2.1 Arealressurser og biologisk mangfold:

Innsatsområde 1/3	1) Ved å øke planleggingskompetansen gjennom interkommunalt samarbeid om for eksempel; kystsoneplanlegging, landbruk og miljø og vanndirektiv.
1	1) Ved å inngå samarbeid mellom kommuner, fylkeskommune og statlige myndigheter om tiltak og kartlegging som kan redusere konflikten i 100 m beltet i strandsonen. 2) Ved å etablere et forum for kystsoneplanlegging i fylket, og fylkesdelplan for kystsonen skal rulleres.
4	1) Ved å kartlegge gyteområder for fisk, fiskeområder, oppvekstområder langs kysten, samt vern av gyteområder ³ . 2) Ved å videreføre arbeidet med regionale kystsoneplaner.
5	1) Ved å møte utfordringer med henhold til kartlegging av biologisk mangfold gjennom samarbeid.

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Troms Fylkeskommune, regionråd/kommunene, Fylkesmannen i Troms, Fiskeridirektoratet og forsknings-, utdannings- og utviklingsmiljø.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

4.2.2 Marine ressurser

³ Sees i sammenheng med næringsutvikling i fylket, jf. Programområde 2.3, innsatsområde 10, Fiskeri og havbruk.

Innsatsområder:

1. Det må legges til rette for en bærekraftig utvikling av havbruksnæringen. Dette vil gi merverdi for produktene og virke positivt for næringsaktørene og lokalsamfunnet.
2. Det må legges til rette for at fiskeriene i størst mulig grad kan utvikle og bruke de mest ressursvennlige og skånsomme redskapstyper og høstingsformer.

Regionalt Samarbeidsforums felles strategier; 4.2.2 Marine ressurser:

Innsats- område 1/2	<i>1) Ved å bidra til at fiskeri- og havbruksnæringen får en klarere miljøprofil.</i>
----------------------------------	---

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Troms Fylkeskommune, regionråd/kommunene, Fylkesmannen i Troms, Fiskeridirektoratet, Kystverket, havbruksnæringen (FHL-havbruk), Statens veterinære senter og forsknings-, utdannings- og utviklingsmiljø.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

4.2.3 Rovvilt

Innsatsområder:

1. Samarbeid med næringene og med kommuner om informasjon og forebyggende tiltak mot rovdyr tap av husdyr og andre tapsfaktorer for sau og rein, må videreutvikles
2. Rovdyrstammen må reduseres (jerv og gaupe)

Regionalt Samarbeidsforums felles strategier; 4.2.3 Rovvilt:

Innsats- område 1	<i>1) Ved å samarbeide for å påvirke nasjonal rovdyrpolitikk for å bedre rammebetingelsene og utvikle gode regionale forvaltningsmodeller. 2) Ved å inngå prosjektretta samarbeid for å utvikle forvaltnings- og driftsformer som bidrar til å redusere og forebygge tap i husdyrhold og reindrift på grunn av rovvilt.</i>
2	<i>1) Ved å arbeide for en rovviltforvaltning som gir rom for landbruks- og reindriftsnæringa i Troms.</i>

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Troms Fylkeskommune, regionråd/kommunene, Fylkesmannen i Troms, rovviltnemda, Sametinget, landbruks – og reindriftsnæringen, Innovasjon Norge Troms og forsknings-, utdannings- og utviklingsmiljø.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

4.2.4 Klima og energi

Innsatsområder:

1. Fremme samarbeid regionalt mellom næringslivet og det offentlige for å utnytte utviklingspotensialet for energibærere som biobrensel, vind, varmepumpe, biogass og spillvarme

2. Fremme etablering av et regionalt distribusjonssystem for naturgass/biogass, og bidra til omlegging til bruk av naturgass og biogass som drivstoff
3. Følge opp og revidere ”Handlingsplan for klima & energi i Troms”

Regionalt Samarbeidsforums felles strategier; 4.2.4 Klima og energi:

Innsats-område 1	1) Ved å ha en aktiv rolle som tilrettelegger i satsing på produksjon og bruk av fornybar energi, gjenvinnbar energi og miljøvennlige energibærere.
2	1) Ved å vurdere muligheten for å basere nye fartøy i hurtigbåt – og fergesamband samt busser på naturgass og/eller biogass som drivstoff.

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Troms Fylkeskommune, regionråd/kommunene, Fylkesmannen i Troms, NHO/næringsliv, Innovasjon Norge Troms, og forsknings- utdannings- og utviklingsmiljø.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

4.2.5 Avfall og forurensning

Innsatsområder:

1. Arbeide for å oppnå redusert avfallsproduksjon, forsvarlig håndtering og økt gjenvinning.
2. Bistå kommunene for å møte kravene fra EU’s rammedirektiv for vann.

Regionalt Samarbeidsforums felles strategier; 4.2.5 Avfall og forurensning:

Innsats-område 1	1) Ved å vurdere utredning av industriell utnyttelse av husholdningsavfall og spesialavfall. 2) Ved å tilrettelegge for produksjon av biogass. 3) Ved å aktivt bidra til samarbeid mellom ulike aktører for å bidra til forsvarlig håndtering av farlig avfall.
----------------------------	---

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Troms Fylkeskommune, regionråd/kommunene, Fylkesmannen i Troms, landbruksorganisasjonene, NHO/næringsliv, Innovasjon Norge Troms, og FoU-miljø.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi og nettverk.

4.3 Kultur

Fylkesplanmål:

- For å sikre det regionale mangfoldet i bosetting og levemåte skal vår felles kulturarv; både den norske, samiske og kvenske, legges til grunn for utvikling av alle samfunnsområder. Kulturpolitikk og folkehelsearbeid skal bidra til økt livskvalitet for befolkningen.

Fylkesplan for Troms 2008-2009 har tematisert kultur og har trukket opp konkrete innsatsområder. De fleste av disse innsatsområdene må finansieres over andre budsjett enn de som vil være hovedfinansieringskilder for to-årig handlingsprogram.

Regionalt Samarbeidsforum Troms har pekt på at kultur er viktig innenfor alle programområdene i handlingsprogram for Troms 2008 - 2009. Dette gjelder spesielt viktigheten av å ha fokus på koblinger mellom næringsutvikling og kultur samt kulturens eget potensial for næringsutvikling⁴.

4.3.1 Samiske interesser

Arbeidet med de samiske spørsmål vil være forankret i samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Troms fylkeskommune. Avtalen legger føringer på finansiering av enkelte tiltak innenfor ulike sektorer.

Innsatsområder:

Kultur og språk

1. Gjennomføring av tiltak, inkludert satsing på samiske senter; Ája Samiske Senter og Várdobáiki, ønske om å realisere Ullsfjord og Senja språksenter, opplæring i samisk språk og kultur, inkludert bruken av samiske stedsnavn. Det skal samarbeides nærmere om museumsvirksomhet og bibliotektilbud. Partene skal inngå et mer forpliktende samarbeid i forvaltningen av kulturminner. Partene vil styrke formidlingen av samisk kultur og kulturforståelse, og vil legge forholdene til rette for levedyktige samiske foreninger i Troms. Det skal satses på Tromsø som urfolksby.

Regional utvikling

2. Sametinget og Troms fylkeskommune vil rette særskilt oppmerksomhet mot kommunene i Troms med tanke på at kommunene skal utvikle sin egen samepolitikk.

Nordområdeutvikling

3. Strategien bør omfatte både nasjonale og grenseoverskridende tiltak. Det arktiske samarbeidet, Barentssamarbeidet, Norges bilaterale arbeid i forhold andre arktiske stater, EU's nordlige dimensjon og arktiske vindu, Nordkalottensamarbeidet og arbeidet i Northern Forum, inkluderes.
4. Sametinget og Troms fylkeskommune må samarbeide om å påvirke de nasjonale rammebetingelsene for å skape livskraftige lokalsamfunn i Troms.

⁴ Innenfor program 2 næringsutvikling, kombinasjons/kulturbaserte næringer (2.4), tjenesteytende næringer (2.6) og reiseliv (2.7), er strategier for dette utformet.

Regionalt Samarbeidsforums felles strategier; 4.3.1 Samiske interesser:

Innsats- område 1	<i>1) Ved å utvikle samisk språk, næring og kultur blant annet gjennom samiske sentre.</i>
--------------------------------	--

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:
Troms Fylkeskommune, regionråd/kommuner, Sametinget og samiske sentre.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

4.3.2 Kvenene – en nasjonal minoritet

Innsatsområde:

1. Fylkeskommunen må være politisk pådriver for å få etablert statlige virkemidler som gjør det mulig å realisere kvenske kultursatsinger i et regionalt samarbeid. Fylkeskommunen vil bidra til å realisere Kvenkultursenteret i Nordreisa.

Regionalt Samarbeidsforums felles strategier; 4.3.2 Kvenene – en nasjonal minoritet:

Innsats- område 1	<i>1) Ved å videreutvikle det nære kulturelle, historiske og næringsmessige samarbeidet på Nordkalotten.</i>
--------------------------------	--

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:
Troms Fylkeskommune, regionråd/kommuner, Norske Kveners forbund og Tornedalsrådet.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

4.4 Grunnleggende forutsetninger for offentlig sektor

Fylkesplanmål:

- Opprettholde og utvikle samfunnsservice og gode levevilkår til innbyggerne i alle deler av fylket.

4.4.1 Kommuner/fylkeskommunen

Innsatsområde:

1. Det må iverksettes utviklingsarbeid omkring nye samarbeidsformer og stimuleres til ytterligere utvikling av interkommunale/regionale samarbeid om tjenesteproduksjon, herunder også samarbeid om kompetanseressurser på ulike områder.

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:
Troms Fylkeskommune og regionråd/kommuner.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

4.4.2 Statlige arbeidsplasser

Innsatsområde:

1. Kommuner, regionråd og fylkeskommunen må samarbeide om valg av strategier med siktemål å få utlokalisert statlige arbeidsplasser til Troms fylke. Samarbeidet må tuftes på en objektiv gjennomgang av ulike lokaliteters fortrinn fulgt opp lojalt med bakgrunn i et felles landsdelsperspektiv.

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Troms Fylkeskommune og regionråd/kommuner, NHO/næringsliv.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

4.4.3 Forsvarets betydning for regional utvikling i Troms**Innsatsområder:**

1. Det må arbeides for positive regionale effekter av Forsvarets tilstedeværelse.
2. Det sivilmilitære samarbeidet i Troms må sees i et regionalt perspektiv
3. Troms skal fortsatt legge til rette for utnytting av de unike samøvingsmuligheter som finnes i fylket.
4. Utnytte forsvarrets kompetanse i sivil – militært samarbeid for å fremme næringsutvikling.

Regionalt Samarbeidsforums felles strategier; 4.4.3 Forsvarets betydning for regional utvikling i Troms:

Innsats-område 1	<i>1) Det skal utarbeides en fylkesdelplan for Forsvaret i Troms 2) Ved å arbeide aktivt for å utvikle og beholde Forsvaret i Troms. 3) Ved å synliggjøre og markedsføre våre fortrinn som lokaliseringssted for Forsvaret.</i>
4	<i>1) Ved å utnytte markedsmuligheter internasjonalt i relasjon med Forsvaret. 2) Ved å tilrettelegge for spesielle kompetanse- og utviklingsmiljø basert på sivil-militært samarbeid.</i>

Aktuelle aktører for initiativ og realisering av innsatsområder og strategier:

Troms Fylkeskommune, regionråd/kommuner, Forsvaret, Innovasjon Norge Troms og NHO/næringsliv.

Ressursinnsats: Kompetanse/egeninnsats, økonomi, nettverk og politisk påvirkning.

OVERSIKT OVER FYLKESPLANENS ”BIDRAG FRA NASJONALT NIVÅ”

”BIDRAG FRA NASJONALT NIVÅ” - KOMPETANSE

(fylkesplanen s. 13, 14, 16 og 17):

Tema 1:

Kompetansevisjon, FOU-innsats i Troms, høyere utdanning, forutsetninger for regionalt forankret kompetanseutvikling.

1. For realisering av potensialet blant annet tilknyttet nye oppdrettsarter og marin bioteknologi er det nødvendig at staten i en utviklings- og oppstartsfasen går tungt inn i finansieringen av disse og andre aktiviteter hvor en i Nord-Norge har særlige, naturgitte forutsetninger for å lykkes.
2. Forskningsinnsatsen må styrkes slik at Norge innen 2010 kommer på linje med gjennomsnittet av OECD-landene målt som andel av BNP. FoU-innsatsen i landsdelen må opp på nasjonalt nivå.
3. Staten må overholde sine forpliktelser med hensyn til grunnbevilgninger og infrastruktur til institusjonene.
4. Regionalt nivå må få større råderett over virkemiddelinnsetningen. Forskningsmidlene må regionaliseres, og Norges Forskningsråd må få en organisering som gir rom for regional innflytelse.
5. Det er viktig å satse på grunnforskningen ved UiT som grunnlag for utprøving, kritisk granskning og innovasjon.
6. Bidra økonomisk til rekrutteringsarbeid, styrking og videreutvikling av realfaglig utdanning basert på landsdelens eksisterende og fremtidige behov for slik kompetanse.
7. Det må legges til rette for samarbeidsstrukturer som vektlegger koblingen FoU-næringsutvikling.
8. Det må gjennom fylkeskommunen taes initiativ sammen med UiT og NHO for etablering av et nasjonalt Grundersenter ved UiT og Forskningsparken som setter fokus på innovasjon og forskning. Senteret skal inspirere og motivere til næringsaktivitet og kommersialisering av forskningsresultater.

Tema 2:

Videregående opplæring – utfordringer mht arbeidsmarkedsutvikling

1. Styrke og synliggjøre statlige institusjoner som arbeider innen teknologiske virksomhetsfelter som jordobservasjon, telemedisin og rom- og atmosfæreforskning, som bidrag til å styrke interessen for og dermed søkningen til realfaglige studieretninger.
2. Etablere virkemidler for gjennomføring av regionale tiltak for å styrke rekrutteringen til realfagene.
3. Offensiv utbygging av studietilbud innen realfag i forkant av allerede erklærte bedriftsbehov – for å skape kompetansefortrinn ved bedrifters valg av nye etableringssted.
4. Bygging av fiskefartøy til fiskeri- og maritim opplæring.
5. Satse på prosjekt for utvikling av nordnorske læremidler.
6. Regjeringens rekrutteringsplan for helse- og sosialpersonell er viktig for innsatsen tilknyttet rekruttering av flere hjelpepleiere og for tiltak for videreutdanning av hjelpepleiere og omsorgsarbeidere.

BIDRAG FRA NASJONALT NIVÅ - NÆRINGSUTVIKLING (fylkesplanen s 19, 21 - 22, 24 - 25, 27 - 30).

Tema 1: Rammebetingelser og generelle virkemidler næringsliv

- 1) Ved en stram pengepolitikk må det kunne åpnes for større overføringer til regioner som har en avvikende konjunkturutvikling i forhold til den nasjonale utviklingen.
- 2) Samtidig som det regionale nivået får politisk myndighet og handlefrihet i internasjonale sammenhenger, må det bli tilgang på økonomiske virkemidler og en tydelig delegering av denne myndighet.
- 3) Generelle rammebetingelser og regionalpolitiske virkemidler til næringsutvikling må styrkes og innrettes slik at regionens fortrinn kan utnyttes. Dette innebærer også rammebetingelser som sikrer god markedsadgang for fylkets næringsliv gjennom nedbygging av avstandsulempene.
- 4) Troms fylkeskommune må gis økonomiske rammer som gjør den i stand til å arbeide proaktivt for bedre rammevilkår for næringsutvikling i samarbeid med kommunene, forsknings- og utdanningsinstitusjonene og næringslivet.
- 5) Næringsrettede programmer og programaktiviteter (til NFR, IN og SIVA) knyttet til FoU og næringsutvikling må regionaliseres.
- 6) Virkemidlene må også omfatte støtte til fysisk investering.
- 7) Videre offensiv satsing på tiltakssonen, samt like satser og virkemidler i hele tiltakssonen.

Tema 2: Landbruk

1. Også nasjonalt må det legges til rette for en arealpolitikk som sikrer landbruket livskraftige og drivverdige enheter i framtiden.
2. Det må arbeides for en helhetlig og langsiktig landbrukspolitikk som hovedsaklig tar utgangspunkt i lokale ressurser.
3. Landbruket må fortsatt spille en viktig rolle for bosettingen i distriktene.
4. Statstilskottet til skogkultur må gjeninnføres.

Tema 3: Fiskeri- og havbruk

- 1) Det må etableres en omforent nasjonal strategi basert på regionale fortrinn for videre utvikling av fiskeri- og havbruksnæringen, og det må følge virkemidler med strategien(e).
- 2) Regelverket må tilpasses nye behov som følge av fokus på kvalitetssikring og sporbarhet.
- 3) Fiskeri- og havbruksnæringen er en kompleks næring, og derfor bør virkningene av nye regelverk og virkemidler konsekvensutredes. Eksempelvis må nye spesifikasjoner som påvirker salg av settefisk av laks og ørret ta hensyn til at det er mangel på settefisk i fylket. Ved planlegging innenfor havbruksnæringen må sårbarhets- og beredskapsvurderinger gjennomføres på regionalt nivå.
- 4) Det må bli økt regional innflytelse over forvaltningsoppgavene tilknyttet fiskeri- og havbruksnæringen. Dette inkluderer vurdering og gjennomføring av bestandsmessig lokale forvaltningsmodeller.
- 5) Forvaltninga av fiskeriene må gi et mest mulig stabilt langtidsutbytte. Utnyttede arter og bestander i Barentshavet må kartlegges, og det må innføres en sterkere beskatning av sel.
- 6) Det må utføres omfattende kartlegging av kyst- og fjordsystemene i forhold til oppvekstområder, gytefelt m.m. for ulike fiskeslag.
- 7) Strukturering av fiskeflåten må ta distriktmessige og fiskeripolitiske hensyn. Det må være mulighet for tilfredsstillende lønnsomhet innenfor alle størrelsesgrupper. Rettigheter må tilbakeføres landsdelen. Reguleringssystemet må utformes slik at det ikke tilrettelegger for konsentrasjon av fiskerettigheter på få hender.
- 8) Det må arbeides for rekrutteringsmuligheter for ungdom til fiskeryrket.

- 9) Det må utvikles reguleringsmodeller som gjør det attraktivt å levere fisk av høy kvalitet.
- 10) Regelverket må tilpasses fiskeindustriens behov for jevnere tilgang på råstoff.
- 11) Leveringsplikten for trålerflåten må opprettholdes.

Tema 4: Kombinasjonsnæringer

- 1) Det må tilrettelegges for kombinasjonsnæringer i distriktet, både gjennom rammebetingelser og virkemidler. Kombinasjonsnæringer må bli et satsingsområde i regjeringas småsamfunnssatsing.

Tema 5: Petroleum

- 1) Letevirksomheten må være på et forutsigbart og jevnt nivå.
- 2) Den helhetlige forvaltningsplanen for Barentshavet bør ikke føre til letestans, men danne et godt grunnlag for nye tildelinger og større aktivitet i nord.
- 3) Det må arbeides for at utnyttelse av petroleumsressursene med tilhørende virksomheter gir ringvirkninger regionalt.

Tema 6: Øvrig industri

- 1) Det må settes fokus på industriens rammebetingelser for å øke verdiskapingen og konkurranseevnen
- 2) Lovverket omkring geologiske ressurser bør ivareta de regionale interessene og gi mulighet for en bærekraftig utvikling av sysselsettingen i sektoren. Spesielt må det tas hensyn til at utnyttelse av geologiske ressurser skjer i harmoni med tradisjonell virksomhet i samiske områder.

Tema 7: Tjenesteytende næringer

- 1) Det må skapes en klar nasjonal visjon om satsing på bioteknologi som følges opp av relevante parter.
- 2) Det må følge virkemidler med den prioriterte satsingen på bioteknologi.

Tema 8: Reiseliv

- 1) Opprette et nasjonalt målesystem for reiselivets ringvirkninger, med årlig oppdatering.

BIDRAG FRA NASJONALT NIVÅ - LOGISTIKK OG INFRASTRUKTUR (fylkesplanen s. 31 - 37, 39 - 40, 43 - 47)

Tema 1: Transportinfrastruktur; Nordlige transportkorridorer, overordna transportsystem.

Bidrag fra nasjonalt nivå:

1. Troms må være med å sette dagsorden i det internasjonale arbeidet med nordlige transportkorridorer.
2. Det må legges til rette for følgende funksjoner for å sikre Troms god tilknytning til internasjonale korridorer:
 - Det må utvikles en intermodal knutepunktshavn/containerhavn i Tromsø. Narvik må videreutvikles som knutepunkt for landbaserte transporter basert på bil og bane. Forbindelsene mellom dem må fokuseres. Nødvendige terminaler må etableres.
 - Behovet for miljøvennlig og variert godstransporttilbud gjør det nødvendig å prosjektere en jernbaneforbindelse mellom Tromsø og Ofotbanen.
 - Harstad/Narvik lufthavn må utvikles som knutepunkt for lufttransport for gods.-
 - Regularitets- og fremkommelighetstiltak på E-6 prioriteres, og det må arbeides for at E-8 får TEN-status og at E-10 defineres som egen stamveggrute i forhold til prioritering av investeringer.

Tema 1: Transportinfrastruktur; Regionale transportsystem

Innsatsområder/bidrag fra sentralt nivå:

1. Det må etableres effektive feedersystem inn mot knutepunktene Tromsø og Narvik. For sjøtransport vil dette i hovedsak bety tiltak i de største trafikkhavnene og de største fiskerihavnene, på vegsiden må det legges til rette for effektive vegtransporter inn mot knutepunktene. Dette vil blant annet innebære at det etableres fast dekke og økt aksellast på en betydelig større andel av fylkesvegnettet, samt rassikring av de viktigste vegstrekningene. Alternativ til fysiske rassikringstiltak må vurderes der det er hensiktsmessig ut fra kostnadene.
2. Det må defineres et hovedvegnett for havbruks- og fiskerinæringens behov for uttransport av ferskfisk, der det gis høy prioritet til regularitet og fremkommelighet.

Tema 1: Transportinfrastruktur; Persontransport

Bidrag fra sentralt nivå.:

1. Det må legges til rette for lavere flypriser og et styrket rutetilbud. Flytilbudet til Nord-Troms og Bardufoss må forbedres. Terminalforholdene ved Bardufoss lufthavn må utbedres snarest.
2. Tverrflyforbindelser på Nordkalotten må sikres.

Tema 1: Transportinfrastruktur; Regionalisering av transportplanleggingen.

Bidrag fra nasjonalt nivå:

1. De nasjonale rammer til investering i transportnettverket må være av en slik størrelsesorden at nødvendige prosjekter kan gjennomføres, også i distriktene.
2. Den regionale innflytelsen over investeringsmidlene må styrkes for å utvikle og utnytte regionale fortrinn.

Tema 2: Kystovervåking

Bidrag fra nasjonalt nivå:

1. Systemer for miljøovervåking, beredskap og sikkerhet må utvikles for å møte utfordringene. Aktørene som har et ansvar for miljø og beredskap langs kysten må samordnes.
2. ”Barentshavet på skjerm” må etableres.
3. Farleder må rustes opp, risikobetonte transporter må varsles, og overvåkinga av skipstrafikken må bli bedre. Kystvakten må oppgraderes.
4. Gjennom internasjonale fora for miljø og sikkerhet må myndighetene sørge for at skip som trafikkerer norskekysten oppfyller nødvendige krav til standard når det gjelder miljø og sikkerhet.
5. Utarbeide strategier for norsk havdomene.
6. Styrke sivil – militært samarbeid for optimal utnyttelse av nasjonale ressurser for overvåking av norsk havterritorie/havdomene, herunder utnytte kompetanse og kapasitet ved det maritime luftovervåkningssenteret ved Lstn Sørreisa.
7. Som en del av kystovervåkingen må også værøvervåkingen styrkes ved forsert utbygging av en landsdekkende værradarkjede.

Tema 3: Bredbånd

Bidrag fra nasjonalt nivå:

1. Staten må ta et ansvar for at det bygges ut bredbånd over hele landet. En fornuftig distriktpolitikk forutsetter samme tilgang til nettet overalt. Troms fylkeskommune vil derfor invitere staten til å utvide sitt engasjement som samarbeidspartner i ”Bredbåndsfylket Troms”.

BIDRAG FRA NASJONALT NIVÅ - ROBUSTE REGIONER (fylkesplanen s.10, 36 - 37, 40, 43 - 47)

Tema 1: Senterstrategien:

1. Lokaliseringsvedtak må fattes i tråd med senterstrategien, jf. for øvrig kap. 8 i fylkesplanen
2. Den statlige storbypolitikken må ha som strategi å legge nye relevante nasjonale oppgaver knyttet til nordområdene til Tromsø.

Tema 2: Bærekraftig utvikling:

1. Gi kommunene bedre rammebetingelser for å ta ansvar for biologisk mangfold. Styrke forskning, undervisning og kartlegging av biologisk mangfold slik at kommunene kan bedre sin forvaltning av det biologiske mangfoldet.
2. Sterkere satsing på miljørettet FoU knyttet til havbruk og strengere miljøkrav for næringer i kystsonen.
3. Større regional innflytelse på nasjonale forvaltningsplaner for hav og kystsoner.
4. En regionalt basert og effektiv forvaltning av rovdyrene
5. Bedre økonomiske rammebetingelser for å utnytte det regionale energipotensialet innen nye fornybare energikilder for samfunns- og næringsutvikling.
6. Regionalisere virkemidler innen klima-og energifeltet.
7. Etablere sluttbehandlingsanlegg for spesialavfall i Nord-Norge

Tema 3: Kultur:

1. Fylkeskommunen må gis større økonomisk og politisk handlingsrom ved at statlige tilskuddsordninger innen kulturfeltet i større grad underlegges regionale prioriteringer.
2. Det forutsettes en fortsatt utbygging av de profesjonelle kulturinstitusjonene.
3. Staten må øke sin innsats med hensyn til samisk kultur og utbygging av samiske sentra.

Tema 4: Grunnleggende forutsetninger for offentlig sektor

Bidrag fra nasjonalt nivå rettet mot kommuner og fylkeskommuner:

1. Inntektssystemet må legges om slik at nedgang i folketallet ikke får like sterke utslag i form av reduserte overføringer som i dag. Kommuner som må planlegge med avtakende folketall som ramme møter sterke utfordringer knyttet til tjenesteproduksjonen, samtidig som inntektsgrunnlaget svekkes. Også kommuner med befolkningsvekst får endringer i utgiftsbehov som må kompenseres.
2. Nord-Norge tilskuddet må i hvert statsbudsjett justeres i takt med prisutviklingen.
3. Det må arbeides for en utvikling som ikke medfører at statlige reformer, handlingsplaner, øremerking mv legger for sterke føringer på fylkeskommunale og kommunale prioriteringer slik at den lokaldemokratiske handlefriheten blir illusorisk. Videre må overføringene økes tilsvarende når kommunesektoren pålegges nye oppgaver.
4. Kommunesektoren må gis økt handlingsrom ved at statlig detaljstyring gjennom regelverk og rapporteringskrav blir reelt redusert.

Statlige arbeidsplasser:

5. Fortsette arbeidet med utlokalisering av statlige arbeidsplasser.
6. Lokalteter i Troms vil ha gode forutsetninger for å kunne ivareta oppgaver som krever ulike typer kompetanse. Ved kommende statlige utlokaliseringer forventes det at det også vil skje etableringer i Troms fylke. Ved kommende statlige utlokaliseringer forventes det at arbeidsplasser også legges til de kommunene i Troms som har tapt mange offentlige/statlige arbeidsplasser.

7. Ved omstillinger av statlig virksomhet må brukernes tilgjengelighet til tjenestene ivaretas.
8. Ved omlegginger av offentlige og halvoffentlige tilbud må det utarbeides regnskap over totalkostnadene, bl.a. for å unngå at økte transportkostnader for befolkning og næringsliv nøytraliserer en eventuell effektiviseringsgevinst for en gitt etat eller et foretak. Sentrale myndigheter må påse at slike regnskap offentliggjøres og legges til grunn når beslutninger om omstruktureringer innen ulike statlige virksomheter fattes.

Spesialisthelsetjenesten:

9. UNN må videreutvikles som fullverdig universitetsklinikk, som kompetansegrunnlag for helsetjenesten i hele landsdelen.
10. Staten må videreføre den velfungerende og desentraliserte spesialisthelsetjenesten i Troms. Psykiatrisk avdeling UNN (Åsgård) og de psykiatriske poliklinikkene i fylket må styrkes. Ambulansetjenesten og øvrig akuttmedisinsk tjeneste, som er spesialisthelsetjenestens forlengede arm inn i lokalsamfunnet, må opprettholdes og videreutvikles.
11. Etablering av Distriktsmedisinsk senter i Lenvik og Nordreisa.
12. Driften ved føde- og sykestuene i Lenvik og Nordreisa samt ved fødeavdelingen og akuttmottaket i Harstad må sikres.
13. Viken senter for psykiatri og sjelesorg er en Modum Bad modell i nord, som vil styrke en nasjonal kapasitet innen området psykiatri.
14. Troms militære sykehus skal fortsatt utgjøre en viktig del av spesialisthelsetjenesten, denne tjenesten bør utvikles og styrkes.
15. Ta lokale sykestuer i bruk som en del av spesialisthelsetjenestens beredskap.
16. Nasjonalt Senter for Telemedisin må gis vekstmuligheter slik at man ved hjelp av telemedisinske tjenester kan gi bedre tilgjengelighet til helsetjenester i distriktene på en kostnadseffektiv måte.
17. Plan- og beslutningsprosesser i Helse Nord må foregå i offentlighet.

Forsvarets betydning for regional utvikling i Troms:

18. Forsvaret må fullt ut og kontinuerlig være tilstede med sine avdelinger, slik at Troms ikke bare blir et fjernøvelsesområde.
19. De positive ringvirkningene av forsvarets tilstedeværelse i Troms må forsterkes, samtidig som det satses på nødvendige omstillinger i regioner som blir særlig berørt av personellreduksjoner.
20. Forsvarets kompetanse i Troms må i omstillingsarbeidet komme regionen til gode slik at effekten av nedskjæringer i forsvaret reduserer omfanget i bortfall av lokal kompetanse.
21. Gjennom sivil – militært samarbeid innenfor alle forsvarsgrener videreutvikle forsvarets kompetanse innenfor polare/arktiske forhold for å styrke det norske forsvarets fortrinn.

Lokalsamfunnsutvikling:

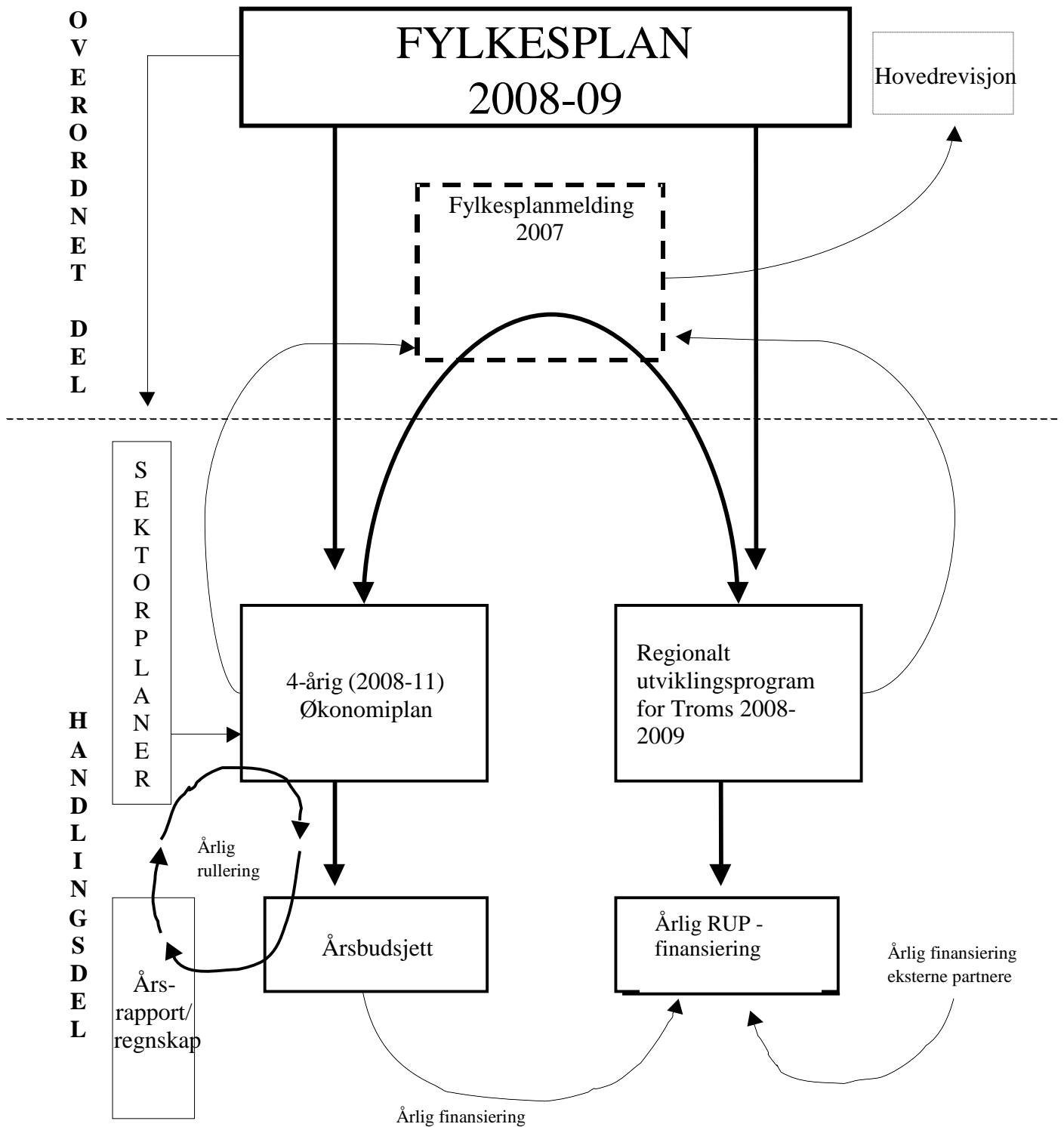
22. Ulike departement må arbeide i samme retning for å få til en positiv utvikling i småsamfunn/lokalsamfunn.

VEDLEGG|:

1. Illustrasjon av fylkesplanen og tilhørende planer

TROMS FYLKESKOMMUNE

2. Økonomi

Tabellen nedenfor gir en oversikt over ulike virkemidler og operatører. Tabellen er basert på gjeldende programkategorier, benevnelser og grupperinger for 2007. De øvrige satsområder må søkes finansiert hos relevante finansører nasjonalt eller det regionale partnerskapet. De skjønsmessige tildelte midlene fra KRD skal benyttes i henhold til formål.

Type midler og bruk	Fordeling 2007 (kr)
551.60 midler - Skjønsmessig tildeling	24 920 000
KRDs Skjønsmessig tildeling Interreg IIIa	5 330 000
KRDs Skjønsmessig tildeling Omstilling	8 500 000
KRDs Skjønsmessig tildeling Kommunale næringsfond	11 090 000
551.60 midler - objektiv fordeling	120 830 000
Bedriftsrettede, operatør Innovasjon Norge	60 830 000
Regionale programssatsninger og tematiske satsinger; Nord Troms, BKT, Midt Troms, Sør Troms, eksportsatsing, marin satsing, petro, reiseliv	20 000 000
Tilretteleggende Kompetanse *	7 350 000
Tilretteleggende Næringsutvikling*	7 600 000
Tilretteleggende Logistikk, infrastruktur*	2 260 000
Tilretteleggende Robuste regioner *	7 100 000
Styrking kommunale næringsfond (2006: 3 mill + 2007: 3 mill)	6 000 000
Fylkesrådsføring: Ulike nordområdeprosjekter	
- Petroprosjekt	500 000
- Forsvarsprosjekt	500 000
- ThinkTank	400 000
- Riddu senter for nordlige folk	1 500 000
- Arctic Frontiers	750 000
- Knutepunkt Murmansk/ Kirkenes/ Tromsø	740 000
	4 390 000
Robuste regioner: Miljø og reiseliv	500 000
Fylkestingsføringer - infrastruktur (Tromsø Havn, Viken senter)	2 000 000
- Landsdelsutvalget	3 000 000
Fylkeskommunale virkemidler	30 025 531
Fylkeskommunalt næringsfond	9 774 032
Samarbeidsavtaler	6 210 848
Transportstøtte	7 568 927
Bredbåndsmidler	6 000 000
Butikkstøtte	471 724
Fylkeskommunens økonomiplan/drift	
551.61 - Næringsrettede midler til regional utvikling (551.61)	171 700 000
Omstilling forsvarkommuner (1795.60)	1 000 000

* innbyrdes avhengig av gjennomføring

3. Strategiske føringer, mål og resultatstyringssystem, rapportering til fylkestinget og rullering:

Strategiske føringer for Innovasjon Norge

Innovasjon Norge skal være myndighetenes sentrale virkemiddel innen nærings- og distriktpolitikken. På oppdrag fra fylkeskommunen forvalter Innovasjon Norge de regionale distriktpolitiske virkemidlene. Programmet legger føringer på bruken av disse virkemidlene. Gjennom handlingsprogrammet legges det også føringer på bruk av de øvrige virkemidlene som Innovasjon Norges regionkontor forvalter. Dette er viktig for å sikre at alle offentlige satsinger trekker i samme retning.

Mål- og resultatstyringssystem for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler

For å gi regionene frihet til å møte egne utfordringer med regionale løsninger, styrke fylkeskommunen som regional utviklingsaktør og som ledd i moderniseringen av offentlig sektor ble betydelige deler av midlene i regional- og distriktpolitikken desentralisert til fylkeskommunene fra 2003 ("Ansvarsreformen"). Midlene bevilges til fylkeskommunene over budsjettposten "Tilskudd til fylkeskommunene for regional utvikling - programkategori 13.50 kap. 551 post 60" og omfatter virkemidler til bedriftsrettede og tiltretteleggende tiltak for næringsutvikling.

Alle som stiller virkemidler og ressurser til rådighet, har ansvar for å synliggjøre resultatene av innsatsen, i forhold til samlet oppfølging av fylkesplanen (MDs rundskriv T3/98). Det skal utvikles rutiner for rapportering fra operative aktører som forvalter de regionale- og distriktpolitiske virkemidlene på vegne av fylkeskommunen. Fylkeskommunen skal i årsrapporten til Kommunal- og regionaldepartementet synliggjøre hvordan oppnådde resultater står i forhold til fastlagte resultatkrav.

Rapporteringsbehov overfor fylkestinget

Rapportere status av utviklingsprogrammet ved mellomrevisjon av fylkesplan.

Rapportere samlet aktivitet og resultater i forhold til fylkesplanens mål og visjon mot slutten av planperioden, i forkant av ny planperiode.

Rullering av Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009

Handlingsplan for regional utvikling inngår i handlingsdelen til fylkesplanen og revideres derfor samtidig med fylkesplanen. I og med at fylkesplanen er prolongert med to år, er det ikke langt opp til revisjon av handlingsplanen i perioden.

4. Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 som samarbeidsverktøy og forholdet til Regionalt Samarbeidsforum Troms (RST).

Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009

Fylkesrådet har ansvar for utarbeiding av Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009 og har lagt opp til en regional samarbeidsprosess i arbeidet.

På bakgrunn av vedtatt prolongert fylkesplans hovedtema og innsatsområder er det i samarbeid med kommuner, regionale statsetater, organisasjoner og andre viktige aktører utarbeidet Regionalt utviklingsprogram for Troms 2008-2009. Programmet er på strategisk nivå og inneholder mål, strategier og samarbeidspartnere for programsatsinger.

Regionalt Samarbeidsforum Troms (RST)

Regionalt samarbeidsforum (RST) er den viktigste partnerskapsarenaen knyttet til utarbeidelse av regionalt handlingsprogram, både flerårig og ett-årig.

Forumet består av tre fylkestingspolitikere, lederne av regionrådene i Troms, Sametinget, LO, NHO, Innovasjon Norge, NAV, Statens Vegvesen, Fylkesmannen i Troms, en representant for landbruksorganisasjonene, en representant for fiskeflåteorganisasjonene, rektorene ved høyskolene og universitetet i Troms. Forumet ledes av en av fylkespolitikerne og plan- og næringssetaten er sekretariat.

Plan- og næringsutvalget vedtok i 2003 mandat for Regionalt Samarbeidsforum Troms (RST) som innebærer at på bakgrunn av fylkesplanens mål og innsatsområder skal forumet gi innspill til konkretisering av strategier, hva det er ønskelig å samarbeide om, ressurser og initiativ. Forslaget legges fram for fylkestinget til behandling.